

02

L'ALFAQUÍ I ELS AMAZICS

Font:
Associació
Sociocultural
At-Tanuir de
Catalunya

Temps era temps, hi havia tribus amazigues a les muntanyes altes del país que no parlaven cap altra llengua a banda de la pròpia. Per això, tot i que es consideraven fidels musulmans, desconeixien del tot l'ús de la llengua àrab i només posseïen conceptes vagues dels continguts de l'Alcorà.

En l'assemblea que anualment celebraven les tribus, diversos ancians van treure a la llum el tema de la seva ignorància en matèria religiosa, la qual cosa els impedia acomplir amb el precepte de la pregària (*salat*).

Un jove els va proposar que sol·licitessin al soldà l'ajuda d'un alfaquí —un expert en dret islàmic— que els ensenyés correctament com s'havien de dirigir a Déu.

Quan la demanda va arribar a oïdes del soldà, aquest es va alegrar per l'entusiasme que els seus súbdits amazics mostraven envers l'islam, per la qual cosa es va afanyar a enviar-los un dels més famosos alfaquins de la Universitat de Qarawiyyin de Fes. L'endemà, l'alfaquí arribava a les muntanyes altes a cavall d'un ase i era rebut amb gran joia per tota la comunitat, que l'obsequià amb un succulent banquet en una gran tenda.

Al vespre, quan s'acostava l'hora de la pregària, l'alfaquí es va aixecar i va realitzar, juntament amb els fidels, les ablucions prescrites i després van formar les files per començar la pregària.

Seguint les lleis islàmiques, l'alfaquí va ocupar el seu lloc al davant dels fidels arreglerats. Abans de començar, es va adonar que el terra del seu voltant estava moll per la pluja i, com que no volia tacar de fang la seva túnica blanca, es va posar sobre una porta vella i va elevar les seves mans tot dient les paraules rituals:

—*Al-lahu akbar*.

Tothom va repetir al mateix temps la frase i els gestos. A continuació, l'alfaquí va recitar la *Fàtiha*, la primera sura de l'Alcorà, i després, tot inclinant-se, va dir:

—*Subhanallah*.

Un altre cop tothom va repetir amb fidelitat els sons i els moviments de l'expert. Després, agenollant-se damunt la porta, va recolzar el seu front sobre els vells taulons, al mateix temps que recitava les fórmules sagrades, seguit en tot moment pels

devots amazics. Però el pes del seu cos va fer cedir lleugerament les fustes, i el nas de l'alfaquí hi va quedar atrapat. Com que en un primer i dolorós intent no va aconseguir alliberar el nas del parany, va dir en veu alta, en àrab:

—M'he enganxat el nas!

I tothom alhora va corejar també en àrab les mateixes paraules. L'alfaquí, una mica més nerviós, va tornar a insistir:

—Us estic demanant ajut!

Però el poble, que no comprenia el significat d'aquelles paraules, es limitava a repetir:

—Us estic demanant ajut!

—Que no m'enteneu? —va cridar l'alfaquí, desesperat.

—Que no m'enteneu? —va tornar a ser la resposta unànime.

Finalment, l'alfaquí va aixecar el cap amb una forta estrebada i es va deixar un tros de nas entre els taulons. Va acabar amb rapidesa la pregària, va pujar a l'ase d'un salt i, mentre s'allunyava, va cridar als atònits amazics:

—Primer apreneu l'àrab i després crideu-me perquè us ensenyi a resar!

ИЖЗЭӨ А ЭС.ЖЭҮИ

Zzeman, ttugha zeddghen deg idurar ca n imazighen ttugha war ssinen ura d ijj n awal s taàrabt; ttugha sawalen tamazight waha. Twaḥsaben ixf-nsen d imselmen, maca ttugha ghrin drust Alqurâan.

Kul aseggwas ttugha imazighen-a tmunen deg ugraw.

Aseggwas-a ca n iwessura siwlen x şşalat minzi, umi war ghrin Alqurâan, ttugha war zemmaren ad zallen.

- Neccin ntwaḥsab ixf-negh d imselmen maca war nessin ura ad nezall.

Ijj n uḥram n ugraw inna-sen ad ttaren i ugellid ijj n lefqih maḥend ad asen-iselmed mamec ttegggen imselmen ad zallen.

Umi yiweḍ lexbar i ugellid imazighen ttugha xsen ijj n lefqih maḥend ad asen-iselmed ad zallen, ifreḥ aṭṭas i minzi id-asen-isekk s tazzra lefqih issnen ktar zi marra lfuqaha n tasdawit n Ljamiâ Qarawiyin n Fas. Tiwecca-nnes yiweḍ lefqih ghar dcar imazighen x ughyul. Marra imazighen ferḥen aṭṭas i minzi d-as-ggin urar deg uqeydun ameqran.

S llilet, umi-d tiweḍ lweqt n şşalat, ikkar lefqih ad igg ludu ak imazighen. Umi kemmlen ludu ttfen amkan maḥend ad bden ad zallen.

Mamec iqqar islam, lefqih ittef amkan ghar zzat. Umi ttugha yexs ad ibda ad izall, izra tmurt tuff minzi ttugha yewwet unzar, uca umi ttugha war yexs ad iwesex badâya nnes tacemlalt, ittef ijj n tawart taqdimt maḥend ad x-as- izall. Inya x-as, isili ifassen ghar ujenna uca yenna:

Allahu akbar!

Marra nnan min inna lefqih, ggin min igga netta. Awarni manaya, inna lefqih sura Fatiḥa uca inna umi ihwa ghar tmurt.

Subhanallah!

Umur nneḍni, imazighen nnan min inna lefqih, ggin min igga. Umini, ihwa ghar tmurt. Ifadden d tanyart-nnes ḥaden tifelwin tiqdimin n twwart am itzalla. Ghar war-nnes, imazighen ddaffaren-t. Maca umi ttugha idqar, inugh-as unzar jar tfelwin n twwart. Umi ittwara war izemmar ad infekk nih, iragha:

- Inugh-ayi unzar jar tfelwin!

Marra- it-sen nnin s taàrabt min inna netta. Isghuy umur nneḍni lefqih:

- Nigh-awem fekkem-ayi!

Maca imazighen ttugha war fehmen min d-asen-iqqar uca qqaren min iqqar netta waha.

- War d-ayi tfehmem? —isghuy lefqih.

- War d-ayi tfehmem?— ttarren x-as imazighen.

Ghar uneggar, yuḥer s uraghi, infekk nih umi isili ajellif s ughil uca iija ijj n ttarf n unzar jar tfelwin. Ikemmel şşalat s tazzra, inya x ughyul nnes s tazzra i am ittarwel zi imazighen inna-sen:

- Lemdem amezwar taàrabat, xemmini lagham-ayi ad awen-slemdegh şşalat.

Amazic

Nombre aproximad de parlants
28.000.000.

On es parla

Al Marroc, Algèria, Líbia, Tunísia, Espanya (Melilla i Ceuta), Egipte i Mauritània, i entre el Níger, Mali, Nigèria, Algèria, Burkina Faso i Líbia el parlen 1.700.000 tuaregs.

Sabies que...

L'amazic té un sistema propi d'escriptura alfabètica, el tifinag, i dos de sobrevinguts, l'àrab i el llatí. Actualment es fan servir tots tres alfabets, però l'opció que sembla tenir més possibilitats de consolidar-se és l'ús de l'escriptura llatina i el tifinag.